

MOJ
“TATA”
JE IN
2023

Ravnopravno roditeljstvo

radost

Udruga osoba s intelektualnim teškoćama Radost

Naziv projekta: Ravnopravno roditeljstvo – MOJ TATA JE IN

Nositelj projekta: Udruga osoba s intelektualnim teškoćama Radost

Partneri projekta: Zavod za socijalni rad PU Ploče, Pučko otvoreno učilište Ploče

Ukupna vrijednost projekta: 13.207,00 € /99.508,14 kn

Opći cilj projekta: Unaprijediti usluge podrške roditeljima u cilju osnaživanja ravnopravne roditeljske uloge očeva i majki za dobrobit njihove djece i obitelji

Specifični cilj projekta:

- Jačanje roditeljskih kompetencija očeva s ciljem što boljeg nošenja s različitim izazovima roditeljstva
- Uključivanje cijele obitelji u organizirane aktivnosti i podučavanje roditelja kvalitetnim načinima provođenja slobodnog vremena njihove djece
- Formiranje i provođenje preventivno – savjetodavnih oblika pomoći obiteljima u riziku u suradnji s institucijama

Ciljna skupina: Roditelji i djeca

Očekivani rezultati: Unaprijeđenje usluge podrške roditeljima u cilju osnaživanja ravnopravne roditeljske uloge očeva i majki za dobrobit njihove djece i obitelji

RODITELJSTVO

Roditeljstvo je najvažnija i najteža uloga roditelja.
Ono se ostvaruje kroz odgoj.

Postoje različiti roditeljski stilovi, a najpoznatija klasifikacija datira od prije 40-ak godina, čiji su autori Maccoby i Martin.

Određeni stil roditeljstva čini kombinacija roditeljskih ponašanja koje razlikujemo prema dvjema osnovnim karakteristikama: emocionalnost (toplina-hladnoća) i kontrola (roditeljski nadzor i zahtjevi). Izraženija ili slabije izražena toplina-hladnoća u pristupu ili stupanj roditeljske kontrole definira jedan od 4 osnovna roditeljska stila:

- **Autoritativni stil** – često se definira kao najpoželjniji, demokratski i dosljedan stil.
- **Autoritarni stil** – dominira strogost, rigidnost, nepopustljivost, visoki zahtjevi i manjak topline.
- **Permisivan stil** – popustljiv, roditelji izraženo emocionalno topli, ali sa smanjenim očekivanjima i slabom nedostatnom kontrolom nad djetetom.
- **Zanemarajući (ravnodušan) stil** – ravnodušan, niska razina kontrole i emocionalna hladnoća.

U nastavku je prikaz roditeljskih stilova s opisom najčešćih oblika ponašanja i odnosa roditelja prema djeci.

AUTORITATIVAN - Najpoželjniji odgojni stil!

Roditelji:

- postavljaju granice i provode nadzor, ali pokazuju toplinu i ljubav
  - savjetnik – ne i kontrolor!
- razvoj djetetove znatiželje i kreativnosti, motivacija i samostalnost djeteta
- pruža informacije, objašnjava granice i pravila, potiče i odaje priznanje

Djeca:

- spontana
- slobodno izražavaju svoje mišljenje i osjećaje
- razvijena samostalnost i samopouzdanje
  - uspješnija u školi i društvenom okruženju

AUTORITARAN

Roditelji:

- veliki roditeljski zahtjevi i nadzor nad djetetom (prezahjevni i kontrolirajući)
- ne pružaju dovoljno topline i ljubavi
- postavljaju granice i provode nadzor, ali ne pokazuju toplinu i ljubav
- glavni odgojni ciljevi: poslušnost („slijepa“ poslušnost, bespogovorna) i samokontrola
  - ne objašnjavaju svoje zahtjeve
  - sklonost rigidnosti i kažnjavanju za neposlušnost

Djeca:

- promjene raspoloženja
- povučenoš, bojažljivost
  - manjak spontanosti
- veća vjerojatnost za neuspjeh u školi
- slabija društvena prilagodba
- slabija povezanost i odnosi s vršnjacima
  - češća sklonost samoizolaciji i/ili konfliktima

PERMISIVAN (POPUSTLJIV)

Roditelji:

- roditelj kao prijatelj
- neuključeni, nezainteresirani
  - mali zahtjevi prema djeci
  - slab nadzor, nedosljednost
- prevelika sloboda, nedovoljno granica, pravila i uputa
- velika podrška i emocionalna toplina
- nekritično (i neodgovorno) ispunjavanje svakog dječjeg zahtjeva/prohtjeva

Djeca:

- nesigurnost i nesnalaženje u granicama
  - impulzivna, razmažena i agresivna
    - zamjena uloga/autoriteta (djeca „šefuju“ roditeljima, „izvoljevaju“)
  - čine što žele

ZANEMARUJUĆI (RAVNODUŠAN)

Roditelji:

- mali roditeljski nadzor i zahtjevi
- bez interesa za potrebe djeteta
- bezosjećajnost, emocionalna hladnoća
  - ravnodušnost
  - odbijanje

Djeca:

- otpor i neprijateljstvo
- prkosno, oponirajuće ponašanje
- slabe socijalne vještine
- problemi u ponašanju
- druge teškoće mentalnog zdravlja

Svakodnevno odgojno djelovanje roditelja nije isključivo u okviru jednog odgojnog stila. Najčešće suprisutni poneki elementi iz drugih odgojnih stilova. No, promatrajući roditeljska ponašanja, moguće je odrediti dominantni stil koji je prisutan kod majke ili oca. Što će prevladati ovisi o čitavom nizu čimbenika i karakteristika i roditelja i djeteta. Kako je prethodno istaknuto, najpoželjnije je afirmirati što je više moguće emocionalne topline i roditeljskog nadzora usklađenog s uspostavljenim pravilima s djetetom, ali dobi i sposobnostima djeteta.

O roditeljskom stilu ovisi socijalni, emocionalni i kognitivni razvoj djeteta. Najviše uspjeha postići će roditelji s prevladavajućim elementima autoritativnog stila.

OČEVA ULOGA PRIJE I DANAS

Današnja uloga oca u odgoju djece bitno se razlikuje od njegove uloge u prošlosti.

Nekada se dobrim ocem smatralo onoga koji materijalno zbrinjava svoju obitelj, održava dobar ugled obitelji i provodi disciplinu. Takav otac bio je često fizički i emocionalno odsutan, nepristupačan i krut.

Do promjena dolazi u 20. stoljeću kad se javila veća potreba zapošljavanja žena. Tad dolazi do veće uključenosti očeva u odgoj djece i očeva uloga postaje: liberalnija, fleksibilnija, toplija i mekša.

Razlike u uključenosti postoje i među današnjim očevima. Prema tome razlikujemo tri očinska stila.

1. AUTONOMAN STIL OČINSTVA

- Odbacuje bilo kakve obaveze vezane uz svoju očinsku ulogu

2. OTAC – HRANITELJ

- Uključen u život svog djeteta tako što financijski pridonosi

3. UKLJUČEN OTAC

- Sudjeluje u životu svog djeteta u svakom pogledu
- Aktivno, ravnopravno sudjeluje u roditeljstvu i dijeli

ŠTO DANAS OMOGUĆAVA JOŠ VEĆU OČEVU UKLJUČENOST?

- **Rodiljni dopust** – Nakon 70. dana od rođenja djeteta (znači, nakon proteka obveznoga roditeljnog dopusta), majka djeteta može korištenje preostalog dijela roditeljnog dopusta (dodatni roditeljni dopust) u cijelosti ili djelomično prenijeti na oca djeteta.
- **Očinski dopust** – novo pravo u sustavu roditeljnih i roditeljskih potpora za zaposlene i samozaposlene roditelje u skladu s Direktivom. Očinski dopust traje 10 radnih dana za jedno dijete, te 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili više djece, što je minimalan broj dana očinskog dopusta koji propisuje Direktiva.
- **Roditeljski dopust** – pravo zaposlenog ili samozaposlenog roditelja koje se koristi nakon navršenih šest mjeseci života djeteta do osme godine života djeteta. Zaposleni i samozaposleni roditelji pravo mogu koristiti pojedinačno, naizmjenično, ali i istodobno, sukladno osobnom dogovoru. Pravo na roditeljski dopust je u trajanju od: 8 mjeseci za prvo i drugo rođeno dijete i 30 mjeseci za rođene blizance, treće i svako sljedeće dijete.

VAŽNOST OČEVE UKLJUČENOSTI

Važno je da otac bude prisutan i uključen u djetetov život jer tako pridonosi:

- Sicialno - emocionalnom razvoju
- Intelektualnom razvoju
- Razvoju lokusa kontole i
- Životnom zadovoljstvu u adolescenciji i odrasloj dobi.

UKLJUČENOST:

- Izravna (zajedničke aktivnosti i komunikacija)
- Udaljena (komunikacija telefonom, internetom...)
- Indirektna (izostanak komunikacije)

IZRAVNA INTERAKCIJA/ ANGAŽMAN - DOSTUPNOST - ODGOVORNOST
DOSLJEDNOST - SVJESNOST - BRIGA

PREPORUKE

• Uključite se

• **Izravna interakcija** – rasporedite svoje vrijeme na način da što više vremena provodite u zajedničkim aktivnostima s djetetom, angažirano/interaktivno: sportske aktivnosti, zajednička igra, hranjenje malog djeteta vi preuzmite, šetnja prirodom ili vožnja biciklom, školskom djetetu pomozite u pisanju zadaća i učenju (ne rješavate zadatke umjesto djeteta već ga usmjeravate, motivirate, potičete, dajete primjer, pohvaljujete kako će samo riješiti školske obaveze); imajte strpljenja jer vaše dijete može samo riješiti zadatak, nemojte ga požurivati i raditi umjesto njega jer ćete tako „biti brži“ – uloženo strpljenje će se višestruko vratiti, a tako ćete djetetu dati poruku da vjerujete u njega i njegovo sposobnosti.

Sjetite se: „ne lovite ribu umjesto djeteta već ga učite kako loviti ribu!

• **Osigurajte svoju dostupnost djetetu** – odnosi se na fizičku i psihičku dostupnost; ne morate izravno biti s djetetom, ali ste mu dostupni za pitanja, dok vi nešto drugo radite (npr. radite na računalu, čitate, popravljate perilicu rublja, kuhate večeru itd.), u djetetovoj ste blizini što mu daje sigurnost, a istovremeno ste dostupni za razgovor s djetetom, postavljanje pitanje, razmjenu šala, prepričavanje dnevnih događaja i slično – nastojte biti strpljivi, nemojte da vam „idu na živce“ djetetova prekidanja, pitanja, komentari – naprosto budite tu za svoje dijete; dok obavljate neki posao, pokušajte izdvojiti manji dio tog posla i povjeriti ga djetetu (dodavanje alata, namirnica za kuhanje i sl.) i ujedno objašnjavajte djetetu što i zašto radite. Tako ćete djetetu poručiti o svom povjerenju u njegove sposobnosti, učiti ga svojim primjerom i učiti ga novim vještinama.

• **Odgovornost** – upoznajte svoje dijete, osvijestite njegove potrebe, vrline, snage, slabe strane, omogućite djetetu da isto tako upozna vas, pričajte im o svojim iskustvima, pomozite im u istraživanju okoline i zajedničkom pronalasku rješenja problema, potičite njihovu kreativnosti.

• **Odgovorno** očinstvo podrazumijeva uključenost očeva u sve sfere djetetova života na dosljedan i pouzdan način.

Tate se ponekad ne snalaze najbolje u stvaranju prilika u kojima bi se mogli posvetiti djeci, ali je jako važno da se potrudite aktivno uključiti u život obitelji i biti prisutni u odrastanju djeteta. Isprva to može biti preuzimanje nekog od dnevnih zadataka oko djeteta, odlazak u šetnju ili pričanje priče za laku noć. S vremenom će, uz malo truda, svaki tata pronaći svoje mjesto.

Uspostavljanje ravnoteže između obiteljskog života i svega ostalog što čini obiteljsku svakodnevicu može biti izazov, ali nije nemoguće. Ukoliko tata želi (po)ostati važna osoba u životu svog djeteta, biti uključen u djetetovo odrastanje i utjecati na daljnji razvoj čvrste i bliske veze s njim, od pomoći mogu biti i ovi naši savjeti.

1. Nastavite s vašim večernjim ritualom (ili ga uvedite)

Vrijeme pred spavanje idealno je za stvaranje rutina uz pomoć kojih ćete se lakše povezati s djetetom i produbljivati već nastalu povezanost. Pomozite djetetu oko večernje higijene, ponudite masažu pred spavanje, otplesite ples za laku noć s djetetom u naručju (dok je dijete još dovoljno lagano). Čitajte ili pričajte djetetu priče za laku noć, koristeći različite glasove za različite likove. Osmislite neku umirujuću igru ili aktivnost koja će vam biti zajednička rutina svaku večer.

2. Fizički kontakt je i dalje važan način povezivanja s djetetom

Fizički kontakt omogućava trenutno povezivanje i njime naglašavate svoju prisutnost. Ponekad tate zaborave da i najjednostavniji čvrsti zagrljaj ima ljekovito djelovanje i produbljuje osjećaj povezanosti kako kod tate, tako i kod djeteta. Kad god možete, uložite malo vremena u zagrljaje i poljupce.

3. Razgovarajte

Čak i kad ga nemate puno na raspolaganju, odvojite malo vremena za razgovor s djetetom. Kako dijete odrasta, komunikacija je vrlo važna za održavanje uključenosti u život djeteta. Dijeljenje misli, događaja i osjećaja njeguje vezu koju imate s djetetom i omogućava vam da zbilja upoznate svoje dijete.

4. Zajedno se bavite fizičkim aktivnostima

Zajedničke fizičke aktivnosti potiču povezivanje i bliskost između tate i djeteta. Dijeljenje ljubavi prema istom sportu i bavljenje njime, zajednički rad na popravcima kućanskih uređaja, igraćaka pa čak i automobila, odlasci u šetnju, igranje loptom u parku, vožnja biciklom, samo su neke aktivnosti koje vam mogu biti zajedničke. Pronađite hobi u kojem možete uživati i vi i dijete te mu zajedno posvetite vrijeme.

5. Uključite dijete u svakodnevne aktivnosti

I najobičniji kućni zadaci mogu se pretvoriti u zajedničku aktivnost i prilika su za povezivanje tate i djeteta. Osim što će dijete uz vas stjecati nove vještine na njemu najbližiji način, kroz igru, ono se osjeća korisno i važno i jača svoje samopouzdanje. Tata svojim primjerom uči dijete da u obitelji svi ravnopravno sudjeluju u kućanskim poslovima, što je važna životna lekcija.

KOJA JE ULOGA OCA?

Pored očeve uključenosti bitan je razvoj privrženosti i emocionalne inteligencije.

Spomenuta teorija privrženosti polazi od činjenice da je za preživljavanje svakog djeteta nužna briga odrasle osobe. Dijete od rane dojenačke dobi raspolaže biološkim ponašanjima kojima uspostavlja vezu i komunikaciju s roditeljima (trenutnim skrbnikom). Sasvim malo djetete će plakanjem, smijehom, pogledom izraziti neku svoju potrebu te na taj način poručuje je li gladno, žedno, želi li da ga se uzme u naručje ili promijeni pelena. Roditelji koji dosljedno reaguju, prepoznaju potrebe djeteta i na nju redovito odgovore, stvaraju kod djeteta osjećaj sigurnosti i pouzdanosti, a njegovi roditelji predstavljaju siguran oslonac i izvor pravilne i zdrave brige, njege, pažnje i ljubavi. Takav roditelj zaslužuje titulu „**figura privrženosti**“.

Dugo se smatralo kako je za pravilan razvoj privrženosti presudan odnos djeteta i majke, ali suvremena istraživanja upućuju na značaj stvaranja privrženosti između djeteta i oca, kao i mogućnost uspostave višestrukih odnosa privrženosti (bake, djedovi, sestre, braća).

PREPORUKE

U cilju jačanja privrženosti:

- nastojte osigurati predvidljivost, stabilnost i pouzdanost (rutine i rituali)
- ostavite prostora za djetetovu privatnost
- igrajte se s djetetom
- zajedno provodite vrijeme i aktivnosti
- pitajte se kako pojedina situacija izgleda iz perspektive djeteta; vaša percepcija i djetetova percepcija situacije mogu biti sasvim suprotni!
- što više i jasnije izražavajte različite emocije i razgovarajte s djetetom o njima
- pratite i uvažavajte emocionalne potrebe djeteta
- obratite pažnju na svoja očekivanja i stalno ih provjeravajte i „resetirajte“ - ne padajte u „zamku očekivanja“ od svog djeteta da funkcionira uobičajeno kao djeca njegove kronološke dobi (koja nemaju iskustvo života izvan obitelji, u sustavu socijalne skrbi te odvajanja od roditelja)
- ne shvaćajte djetetovo ponašanje (pre)osobno

Emocionalnu inteligenciju opisujemo kao sposobnost prepoznavanja, razumijevanja i kontroliranja vlastitih i tuđih osjećaja.

PREPORUKE

- **Gledajte svijet očima djeteta** – sagledajte situaciju iz „djetetovih“ cipela – često nam se desi, naročito u frustrirajućoj situaciji, da vidimo ili smo preplavljeni vlastitim emocijama, prostor nam se suzi i nemamo sposobnosti vidjeti dalje i „iza“ neke reakcije djeteta
- **Poštujte osjećaje i mišljenje djeteta i njegovo mišljenje** (ne morate se s njime slagati, ali mu poručujete da ga poštujete kao osobu). To ne znači nužno da se s njime slažete, već da ga poštujete kao osobu.
- **Dajte djetetu priliku da izrazi svoje emocije** – sažeto opišite situaciju i imenujte djetetove osjećaje. Primjer: „Vidim da si jako uznemiren jer se djevojčica odbija igrati s tobom.“ I omogućite djetetu da ono prepriča što se dogodilo i kako se osjeća. Prepoznajući i izgovarajući to što dijete trenutno doživljava i osjeća, olakšavate prepoznavanje njegovih osjećaja. Dijete će se na taj način osjećati prihvaćeno, a s time se izgrađuje i vaš odnos povjerenja.
- **Naučite dijete rješavanju problema** – kada uđe u neki konflikt, emocije su često vrlo burne. Kako bi se situacija mogla riješiti, najprije se emocije trebaju smiriti. Prihvatite djetetove osjećaje takve kakve jesu te naučiti ga da ih na primjeren način izrazi. Nakon smirivanja se otvara prostor za rješavanje problema. Ponekad to oni mogu riješiti sami, a ponekad im je potrebna naša pomoć. Nemojte se gurati kako bi riješili problem umjesto djeteta, jer to može poslati poruku da mu ne vjerujete. Imajte povjerenja u njega i budite spremni pomoći kada se to od vas traži – **budite fokusirani i uključeni tata!**

OTAC I IGRA

Dvije uloge oca, a to su dostupnost i uključenost jako se iskazuju u igri s djetetom.

Očevi i majke s djetetom se igraju na različite načine i to djetetu donosi različite dobrobiti. Istraživanja pokazuju da je očeva igra s djetetom, u usporedbi s majčinom, u većoj mjeri **interaktivna i tjelesna, spontanija i bučnija**.

Upravo ta „grubost“ u igri uz topli i podržavajući odnos pomaže djeci naučiti kako se nositi s agresivnijim podražajima i tjelesnim kontaktom, pri čemu djeca razvijaju samoregulaciju.

Očeva nepredvidljivost pomaže djeci da budu hrabra u novim situacijama odnosno otvorenija prema svijetu i novim iskustvima.

Također, kada se očevi tijekom slobodne igre s djetetom koriste s više različitih riječi, to će dijete imati **razvijenije jezične vještine** godinu dana poslije.

Očeva izravna/neposredna uključenost u odnos s djetetom, uključujući igru, povezana je s djetetovim psihosocijalnom dobrobiti, jer imaju **razvijenije socijalne vještine i manje poteškoća u ponašanju**.

Načini igranja s djecom koji slijede kao prijedlozi, prirodnije dolaze tatama i tate ćete češće pronaći kako se s djetetom zabavljaju u nekoj od ovih aktivnosti.

1. Gruba igra

Ovo je vjerojatno prva slika koju zamislite kada vam netko spomene tatu koji se igra s djecom. Ova igra često uključuje neku vrstu grubosti, poput hrvanja ili naguravanja, cike i vriske u kojoj podjednako uživaju djevojčice i dječaci.

Zašto je važno: Iako može izgledati blesavo, grublja igra važna je za razvoj djeteta jer mu pomaže istražiti tjelesne granice, testirati koordinaciju i poboljšati ravnotežu.

2. Smiješne pjesme i igre

Jeste li ikada pitali svog tatu da otpjeva neku uspavanku? Vjerojatnost je velika da će tate promijeniti riječi dječjih pjesmica i uspavanki, te izmisliti drugačije završetke priča.

Zašto je važno: Pričanje priča preko uspavanki i pjesmica pomaže djeci razviti jezične sposobnosti, razumjeti likove te predvidjeti sljedove događaja te obrasce priča. Kada tate mijenjaju riječi, time pokazuju kako kreativno razmišljati izvan uobičajenih okvira.

3. Neuredna igra

Ukoliko vam treba partner u zločinu za igranje u blatu, s balonima punim vode ili paintball, tate su pravi izbor. Ovakva vrsta igre ne mora prestati kako vam dijete odrasta, upravo suprotno, može nastaviti dugo u mladenačku dob djeteta.

Zašto je važno: Neuredna igra potiče motoričke vještine i koncentraciju, rješavanje problema te pruža jedinstveno osjetilno iskustvo. Samo se prisjetite kako je to zakoračiti bos u blato!

4. Građenje i rješavanje problema

Bilo da se radi o građenju kućica, brodića ili prikolica, tate su odlični u poticanju praktičnih zadataka iz prve ruke. Ako ste tata koji voli graditi i izrađivati stvari, stavite malu radnu površinu s dječjim alatom pored vaše radne površine kako biste svoje dijete uključili u to što radite. S djecom se možete baviti i slaganjem slagalica ili građenjem kućica od sitnih Lego kockica, a i svoje alate i radnu površinu možete učiniti poligonom za igru i učenje.

Zašto je važno: Igranje korištenjem ruku potiče prostornu orijentaciju, dobru kontrolu pokreta, rješavanje problema, analiziranje, planiranje, kreativnost te koordinaciju oko-ruka – što je stvarno mnogo!

5. Tatin smisao za humor

Svaki tata ima neke svoje viceve i smisao za humor koji najviše nasmijava upravo njega. U stvari, najbolje tatine fore mjere se po količini kolutanja očima i dubokim uzdasima ukućana.

Zašto je važno: Iako se radi manje-više samo o zabavi, no kroz ove šale tata pokazuje kako treba ponekad biti samokritičan, te s vremena na vrijeme moći pogledati na svjetliju stranu života. Ove šale uče nas i kompleksnosti jezika.

6. Sport i avanturizam

Bilo da se radi o timskom sportu, jahanju, trčanju ili istraživanju prirode, tate često stavljaju naglasak na važnost kretanja i tjelesnog razvoja i spretnosti. I dječaci i djevojčice trebaju ovakvu vrstu redovite vježbe, bilo da žele postati sportaši ili samo uživati trčeći po parku.

Zašto je važno: Uspostavljanjem dobrog primjera za svoju djecu, očevi podučavaju kako je kretanje i tjelesna aktivnost važna – što je vrijednost koju će djeca nositi sa sobom kroz život. Vježbanje je dobro i za mentalno te emocionalno zdravlje, zdravlje kostiju, imunitet, zdravu tjelesnu težinu te mnogo drugih stvari.

TATA BUDI I TI IN!

Ne postoji jedan jedinstven način da budete dobar tata.

Budite prisutni, uključeni, ulažite trud i ljubav u razvoj i održavanje različitih načina povezanosti s djetetom.

Vrijeme koje provedete njegujući odnos sa svojom djecom nije potrošeno, ono je ulog u bolju budućnost - vašu, vaše djece i cijelog društva.

Udruga osoba s intelektualnim teškoćama Radost
Gračka 5, Ploče, Tel: +38520670856

IZDAVAČ:

Udruga osoba s intelektualnim teškoćama Radost
Gračka 5, Ploče, Tel: +38520670856

NAKLADNIK:
TISKARA PEČAT

Više informacija o projektu moguće je dobiti na WEB
stranicama udruga i tijela koje provode projekt

<https://radost-ploce.hr/>

<https://pou.ploce.hr/>

[https://cskrb.hr/zupanijske-sluzbe-i-podrucni-uredi/zupanijska-sluzba-dubrovacko-neretvanske-zupanije/
podrucni-ured-ploce/](https://cskrb.hr/zupanijske-sluzbe-i-podrucni-uredi/zupanijska-sluzba-dubrovacko-neretvanske-zupanije/podrucni-ured-ploce/)

“Ovaj dokument izrađen je uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti korisnika i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta davatelja.”

